

Utvärderingsrapport/kommentar till tertialrapport 2009:I

Exigo

Utvärderingsuppdraget

Malmö högskola har av Finsam Malmö fått i uppdrag att genomföra en utvärdering av det av Finsam Malmö stödda projektet ”EXIGO – ett arbetsmarknads- och friskvårdsprojekt för individer med migrationsrelaterade trauman”. Denna rapport utgör en delrapport i anslutning till den tertialrapport som Exigos projektledare inlämnat för 1:a tertialen 2009. Rapporten bygger på nämnda tertialrapport och genomförda intervjuer. Föreliggande delrapport kommer att följas upp med en slutrapport.

Exigo

Projektets tyngsta aktör är Rosengårds stadsdelsförvaltning, Arbete och Utbildning, som också är projektägare. Finsam Malmö stödjer projektet genom att finansiera lönebidrag för en projekt- eller processledare. Exigo ger intryck av att vara ett välskött och effektivt projekt. Man kan också säga att det är ett moget projekt. Målgruppen är identifierad, målgruppens behov är kända, rutiner, arbetsmetoder, kommunikationsvägar är inarbetade och beprövade. Frågan är därmed om inte Exigo borde vara en permanent verksamhet snarare än projekt.

Den bakomliggande problematiken är att människor med psykiatrisk vårdbehov grundat i traumatiska flyktupplevelser har ett stort behov av såväl vård som stödinsatser för att få en starkare ställning på arbetsmarknaden. Kunskapen om denna problematik är inte ny, men traditionellt har samhällets åtgärder utförts isolerat och var för sig. De som finns inom målgruppen har antingen varit aktuella hos flera myndigheter samtidigt eller hos en åt gången. Utförda insatser har avlöst varandra och har inte alltid varit relaterade till varandra. Problematiken pekar med andra ord på att det föreligger ett samordningsbehov och projektet är i så måtto ett ”skolexempel” på ett Finsamprojekt.

Projektet har en planerad volym om 60 årsplatser med löpande intag. Denna volym har under 1:a tertialen uppfyllts och ett visst överintag har gjorts. Exigos målgrupp är individer mellan 18 och 45 år med diagnosen posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) eller liknande symptom orsakade av flykt eller migration. De uppbär försörjningsstöd. De är aktuella på Arbets- och Utvecklingscenter eller Individ- och Familjeomsorgen. De kan också vara aktuella vid annan samverkande myndighet exempelvis UMAS Teamet för krigs- och tortyrskadade (TKT) psykiatri, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Med risk för att uttrycka sig slarvig kan sägas att i dagsläget dominerar målgruppen av medelålders män från Irak. Målgruppens storlek är svårbedömd, men den forskning som finns inom området indikerar att den vida överskrider Exigos intag. En bedömning som också delas av projektägare och processledare.

Exigos arbetsmetod eller koncept bygger på tre fristående, men parallella spår: kompetensutveckling, friskvård samt behandling. Deltagarna i projektet förväntas delta i samtliga insatser. Det som, i jämförelse med motsvarande projekt, gör Exigo unikt, är parallelliteten, att behandlande insatser sker samtidigt med praktik och arbetsmarknadsstöd.

1. Kompetensutveckling

Utbildning bedrivs i form av behovsprövade insatser, exempelvis svenska, samhällsorientering och yrkes- och studievägledning. Deltagarna får utbildning och handledning i att söka jobb, studiebesök och praktik.

2. Friskvård

Då deltagarna många gånger har kroppsliga besvär relaterade till sina stressymtom bedrivs friskvård. Man bedriver därför fysisk träning samt rådgivning kring kost och hälsa. I denna friskvårdssatsning ingår också avspänningsövningar, qigong och yoga.

3. Behandling

Exigos målgrupp har samtliga varierande behov av behandling, individuell terapi, stödjande samtal eller reflektionsarbete i grupp. Några av deltagarna har genomgått behandling på Röda korset eller Teamet för krigs och tortyrskadade på UMAS, medan några deltagare har haft kontakt med psykiatri

Resultatuppföljning

Exigo kan sägas ha två typer av mål, inriktningsmål och effektmål, vilket också uttrycks i såväl projektansökan som tertiärrapport. Till skillnad mot effektmålen är inriktningsmålen svåra att mäta. Inriktningsmålen kan också sägas vara de som tydligast svarar mot Finsams mål.

1. Inriktningsmål

- Att hos samverkande myndigheter skapa en gemensam förståelse eller kunskap om målgruppens behov.
- Att utveckla myndighetssamverkan kring målgruppen
- Att hos respektive myndighet tydliggöra målgruppens behov så att resurser finns permanent tillgängliga.

Måluppfyllelse:

Enligt såväl tertiärrapport som intervjuer av representanter för samverkande organisationer och myndigheter ges bilden av en god måluppfyllelse. Det är visserligen mål som är svåra att mäta, men Exigo har sannolikt bidragit till en ökad medvetenhet och kunskap om målgruppens problematik. Effekterna av denna kunskap är också i någon mån mätbara. Man kan exempelvis konstatera att de samverkande myndigheterna och organisationerna remitterar i allt högre utsträckning till Exigo. Samverkansorganisationen kan också sägas fylla ett egenvärde. Referensgruppen träffas varannan månad och diskuterar aktuella frågor. Enligt referensgruppens medlemmar har Exigo medfört att det skapats en ”arena” där de kan mötas. I vilken mån detta är ett utslag av organisatoriskt snarare än individbaserat lärande kan dock bara framtiden utvisa.

2. Individ- och effektmål

- Att hålla 60 årsplatser med löpande intag
- Att 40 % av deltagarna skall gå vidare till arbete eller reguljära studier
- Att 90 % av deltagarna skall genomgå arbetsplatsförlagd praktik
- Att samtliga deltagare skall uppleva en förbättrad livskvalitet och hälsa

Måluppfyllelse:

Under delar av 2008 hade Exigo en underbeläggning. Under 1:a tertialen 2009, dvs januari – april har man därför haft en överbeläggning. Istället för 60 deltagare har man periodvis haft något mer än 70. I snitt har verksamheten haft 66 deltagare, där volymen ökat från 57 i januari till 74 i april. Denna överbeläggning beror också på en mycket stor efterfrågan på platser. Man har också tvingats tacka nej till deltagare på grund av platsbrist. I ekonomiska termer är detta självklart positivt, men det finns dock anledning att vara vaksam på vilka konsekvenser det kan få på verksamhetens kvalitet. Att inte kunna hjälpa är demoraliserande. En långvarig överbeläggning kan också resultera i arbetsmiljöproblem.

4 av 13 (31 %) avslutade deltagare har erhållit arbete eller påbörjat studier. Även om det föreligger en diskrepans i förhållande till det satta målet om 40 % måste konstateras att det är ett gott resultat. Detta både sett till målgruppens problem och dess allmänna status på arbetsmarknaden. Under 1:a halvåret har vi också sett en vikande arbetsmarknad där även ”friska” personer har problem. Deltagarnas allmänna koppling till arbetsmarknaden har blivit bättre, då ca 70 % har genomgått arbetsplatsförlagd praktik.

Kommentarer

Den centrala frågan för Exigos ledning har under 1:a halvåret 2009 varit Exigos organisatoriska framtid. Skall Exigo fortsätta vara ett projekt eller skall det övergå till permanent verksamhet. Inom organisationen har ett uttryckt önskemål varit att verksamheten permanentas inom ramen för Arbetscentrum. Frågor kring verksamhetens finansiering återstår dock att lösa.

Medarbetare uttrycker också synpunkter på lokalernas kvalitet. Som utvärderare har jag vid ett flertal tillfällen också varit tvungen att kliva över deltagare som i korridoren bedriver avslappningsövningar. Det framstår inte som optimalt. Oberoende av om verksamheten skall fortsätta att bedrivas i nuvarande form eller om den permanentas, bör lokalfrågan ägnas visst allvar.

Personalsituationen framstår också på olika sätt som ansträngd och inte optimal. Exempelvis torde den anlitate friskvårdskonsulten kunna växlas in mot en annan anställningsform.

Överlag måste åter poängteras att det är en efter omständigheterna effektiv och välskött organisation som ligger väl i linje med Finsams övergripande målformulering. Måluppfyllelsen är också uppseendeväckande god. Exigos målgrupp har en oerhört svag koppling till arbetsmarknaden, komplexa besvär, språkliga och kulturella hinder.